

PM Rotel I, Rotel III (Dnr KS 2021/1142)

Anmälan om svar på remiss av Skärpt straff för gravfridsbrott

Remiss från Justitiedepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen godkänns.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Dennis Wedin anför följande.

Ärendet

Justitiedepartementet har remitterat promemorian ”Skärpt straff för gravfridsbrott” till Stockholms stad för yttrande. I utredningen föreslås att brott mot griftefriden byter brottsbeteckning till den mer moderna beteckningen gravfridsbrott. Gravfridsbrott av normalgraden anses även behöva kompletteras med ett grovt gravfridsbrott. Straffet för grovt gravfridsbrott föreslås vara som lägst sex månader och som högst fyra år. För brott av normalgraden avses den tidigare använda straffskalan bibehållas. Utredningen föreslår vidare att kriminalisering ska ske för brott på försöksstadiet för de båda brottsgraderna och för försök och stämpling till grovt gravfridsbrott.

På grund av kort remisstid har stadsledningskontorets och kyrkogårdsnämndens yttrande skickats in som stadens svar.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kyrkogårdsnämnden.

Våra synpunkter

Vi föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen godkänns.

Stockholm den 26 januari 2022

ANNA KÖNIG JERLMYR OCH DENNIS WEDIN

Bilagor

Promemoria – Skärpt straff för gravfridsbrott

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådens förslag.

Remissammanställning

Ärendet

I promemorian föreslås att brott mot griftefriden byter brottsbeteckning till gravfridsbrott, vilket är en mer modern beteckning med samma innebörd. En komplettering med en rubricering för ett grovt brott, betecknat som grovt gravfridsbrott, föreslås också. Straffet för grovt gravfridsbrott föreslås vara lägst sex månader och högst fyra år, medan straffskalan för brott av normalgraden inte är avsedd att ändras från den som idag gäller för brott mot griftefriden. Vid bedömningen av om en gärning är att anse som ett grovt gravfridsbrott ska det särskilt beaktas om gärningspersonen tillfogat ett lik svår skada, gärningen inneburit omfattande förstörelse eller annars varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. I promemorian föreslås vidare att brott på försöksstadiet kriminaliseras för de båda brottsgraderna och att förberedelse och stämpling till grovt gravfridsbrott kriminaliseras.

Det framhålls av utredningen att tillämpningsområdet för brott mot griftefriden har varit oförändrat sedan brottsbalken infördes. Straffskalan ändrades senast för nästan 30 år sedan. Utredningen påpekar att det skett förändringar i samhället och i annan lagstiftning sedan straffskalan senast ändrades som kan påverka synen på allvaret i den aktuella brottsligheten. Förekomsten av grova angrepp mot gravfriden verkar enligt utredningen även ha ökat och i vissa fall tagit sig mer svårartade uttryck än tidigare, främst i form av mer graverande hantering av döda kroppar. Även synen på angrepp på enskildas integritet utpekade som mer sträng idag än tidigare. Flera lagstiftningsåtgärder har vidtagits sedan den senaste straffskärpningen för att höja straffnivån för allvarliga angrepp på någons liv, hälsa eller trygghet till person och för att stärka det straffrättsliga skyddet för den personliga integriteten. Det påpekas vidare att det lidande som åsamkas närstående till ett brottsoffer har tillmätts en allteftersom större betydelse och vikten av att den enskildes vilja respekteras även efter döden har lyfts sedan den senaste straffskärpningen.

Nuvarande straffmaximum framstår enligt utredningen som förhållandevis lågt, dels jämfört med andra brott mot allmän ordning som kan innehålla kränkande inslag, dels jämfört med annan brottslighet som kan innebära integritetsintrång eller förstörelse av egendom. Utredningen ser även ett behov av en skärpt straffskala då den övre delen av straffskalan förefaller utnyttjas på ett annat sätt än vad som i allmänhet är fallet vid straffmätning för andra brott, då den övre fjärdedelen av straffskalan har använts i majoriteten av de fall där fängelse har dömts ut som påföljd. Det ifrågasätts därför i promemorian om den nuvarande straffskalan för brott mot griftefriden ger utrymme att döma ut en proportionerlig påföljd i de allvarligaste fallen. Det påpekas dock att straffskalan även måste vara tillräckligt vid för att utdömda straff ska kunna återspegla brottets svårhet vid alla typer av gärningar som riktar sig mot bestämmelsens skyddsintressen, varför straffskalan för brott av normalgraden bibehålls oförändrad.

I promemorian diskuteras även frågan om kriminalisering på försöks- och förberedelsestadiet samt för stämpling till de båda gravfridsbrotten. Det konstateras att även om gravfridsbrott har en relativt tidig fullbordanstillpunkt så finns det situationer där försökstillpunkten skulle kunna anses uppnådd innan brottet fullbordats, så som när någon tar sig in på en begravningsplats eller annars otillåtet bereder sig tillträde till ett område eller utrymme i syfte att begå gravfridsbrott. Vad gäller förbere-

delse och stämpling till brottet konstaterar utredningen att de tillfällen där detta skulle vara aktuellt exempelvis är när någon betalar en annan att undanskaffa en död kropp eller när flera personer tillsammans kommer överens om att vidta en sådan åtgärd. Utredningen anser att brott på försöksstadiet för gravfridsbrott av normalgraden är straffvärda, dels då brott med liknande straffskalor är kriminaliserade på försöksnivå, dels då det är svårt att bedöma om ett ännu inte fullbordat gravfridsbrott är att anse som ett grovt brott eller ett brott av normalgraden. Förberedelse och stämpling anses dock inte straffvärt för brott av normalgraden, utan enbart för grova gravfridsbrott.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och kyrkogårdsnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 oktober 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret har tagit del av Justitiedepartementets remiss och är positivt till förslaget. Stadsledningskontoret ser att förslaget, som kan innebära viss ytterligare lagföring för gravfridsbrott och en strängare syn på de gravfridsbrott som i dagsläget begås, kan komma att minska skadegörelsen på stadens kyrkogårdar, då även brott på försöks- och förberedelsestadiet föreslås kriminaliseras. Detta ligger i linje med stadens arbete för att uppnå kommunfullmäktiges mål om att *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i*. I den budget för år 2022 som framlagts av majoriteten i kommunfullmäktige har även föreslagits att kyrkogårdsnämnden ska tilldelas ytterligare medel för att vidta skyddsåtgärder på grund av skadegörelse.

Stadsledningskontoret kan inte se att de föreslagna förändringarna i brottsbalken kommer att medföra några större konsekvenser för stadens organisation eller ekonomi, då förslaget främst syftar till att skärpa straffen för de brott som redan idag begås mot gravriden. Även om viss ökad lagföring kan komma att ske, då förslaget omfattar att även försök, förberedelse och stämpling till gravfridsbrotten ska kriminaliseras, ser stadsledningskontoret inte att detta kommer att leda till sådana ökade insatser från stadens sida att det medför en kännbar påverkan på stadens ekonomi.

Stadsledningskontoret instämmer i utredningens bedömning att det, bl.a. med hänsyn till den förändrade synen i samhället och ökningen av andelen grövre gravfridsbrott, är skäligen att en översyn av gravfridsbrotten sker och att en straffskärpning genomförs.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen anser remissen besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Kyrkogårdsnämnden

Kyrkogårdsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 30 september 2021 enligt följande.

Överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Kyrkogårdsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 21 september 2021 har i huvudsak följande lydelse.

Kyrkogårdsförvaltningen är positiv till innehållet i promemorian och delar dess slutsatser att det tycks finnas behov av skärpt straff för gravfridsbrott.

Förvaltningen har sett ett antal brott där en eller flera personer utfört omfattande förstörelse av en begravningsplats. Förvaltningen har även sett att det förekommer gravfridsbrott som handlar om gärningar som begås med hatbrottsmotiv. Förvaltningen instämmer även i att det tycks finnas ett tillämpningsområde för försök, förberedelse- och stämplingshandlingar i förhållande till gravfridsbrott. Förvaltningen föreslår att kyrkogårdsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.